

захищеності та свободи у вигляді основного доходу, який повинен забезпечуватися у першу чергу з податкових відрахувань бізнесу, який прагне скорочення податків та збільшення прибутку. Саме з цією метою глобальні корпорації розміщують виробництва у тих країнах, де заробітна плата найнижча, а прибуток декларують у тих країнах, де за рахунок найнижчих або нульових податків він буде найвищим. Тож суспільний пас на корпорації та претензія справедливого основного доходу підриває внутрішню ідею транснаціональних корпорацій – знайти та використати найдешевшу у світі робочу силу. Кому корпорації повинні виплачувати основний дохід? Громадянам країни фактичної присутності або громадянам країни бренд-приналежності? Тоді, якщо між країнами присутності та належності спостерігається значна різниця у заробітній платі, то чи буде вона зберігатися у основному доході й надалі підтримуватиметься національна дискримінація в економічній захищеності та відчутті страху або надії на завтрашній день?

Висновком тезисного викладу теоретичного дослідження може слугувати твердження, що при нинішній економічній моделі вільного ринку, контрольованій транснаціональними корпораціями, питання забезпечення основного безумовного доходу повинно бути адресоване бізнес-сектору. У протилежному випадку, економічна модель потребує переформатування у напрямі значного підсилення реального впливу держави на економічні процеси.

ІДЕЯ ЩАСТЯ І БАЗОВИЙ ДОХІД

Олександр Володимирович Тимофєєв

Україна

кандидат філософських наук,

доцент кафедри філософії і педагогіки

НТУ «Дніпровська політехніка»

В античному світі ідея щастя була представлена в різних інтерпретаціях, але найбільш ґрунтовним вивченням даної проблеми можна вважати вчення Арістотеля. Згідно з етимологією: «*Eudaimonia*» (за Арістотелем – справжнє щастя) складалося з двох частин – *eu* (добро) і *daimon* (божество), тобто дослівно означало, що добродісна людина знаходиться під заступництвом богів. Слід зазначити, що *eudaimonia* відноситься до об'єктивно бажаного життя,

що робить це поняття більш широким, ніж щастя, оскільки погані події, які не сприяють переживанню щастя, впливають на *eudaimonia*.

Протягом історичного розвитку людства, як сама ідея щастя, так і шляхи її вирішення зазнали кардинальних змін. Не секрет, що сучасна людина вже не тільки *zoonpoliticon* (Арістотель), *imago Dei* (Августин) але й (більшою мірою) *homoeconomicus*. Напруження між прагненням бути суспільною істотою та прагненням отримати максимальну вигоду переводить ідею щастя в розряд недосяжних утопій. Сьогодні *ідея недосяжності щастя* стає масовою, а прагнення до щастя перетворюється в пошук шляхів «одужання» та відродження.

Одним з можливих шляхів зняття напруження між *zoonpoliticoni* *homoeconomicus* в прагненні людини до щастя може виступати ідея Basic Income (Безумовний Базовий Дохід). В рамках цієї ідеї актуальним є перехід від негативної до нейтральної концепції людини. Таку концепцію запропонувала одна з учасниць конференції BIEN 2019 Крістіна Гіріляйнен (Kristiina Hyryläinen).

«Нейтральна концепція людини означає, що всі люди рівні, цінні і досконалі, як люди, без будь-якого порівняння, як і всі інші живі істоти. Кожен з нас прагне зробити все можливе. Сьогодні в світі більше добрих справ, ніж злих. Тільки справи мають значення, і кожен несе відповідальність за свої власні: кожна дія містить або винагороду, або штраф. Ясно, що в правильних умовах людині легше досягати успіху, ніж в бідних. Ось чому кожному повинні бути гарантовані найкращі умови для гідного людського життя»¹⁴.

Тобто, в цьому випадку, як і в античному розумінні – щастя (*eudaimonia* = добро+захист (богів)) – складається з доброчесності (добрих справ) та захисту, що пропонує ідея базового доходу.

Цікаво, що нейтральна концепція людини, запропонована фінською дослідницею, перегукується з думкою італійського філософа Джорджо Агамбена. В книзі 2019 р. «Царство і Сад» Агамбен пропонує розглядати істинну людську природу в якості Раю на землі: «людина здатна на все, але нікому нічого не винна», «людина – істота можливості», «безліч людей, очі яких відкрилися, втілили Царство Духа і живуть на землі в стані райської невинності»¹⁵. В такому розумінні щастя може бути розглянуто як

---

¹⁴ Kristiina Hyryläinen. From Negative Human Concept to Newtural Human Concept // 19th BIEN Congress Hyderabad, India. URL: <https://basicincome.org/wp-content/uploads/2020/01/Kristiina-HyrylainenNA.pdf>

¹⁵ Giorgio Agamben. *Il Regno e il Giardino*. Vicenza: Neri Pozza, 2019. P. 2-4.

об'єктивна розумова форма, що склалася в рамках певної культури, соціально заданий «зразок» людського існування, який виступає в якості міри індивідуального буття.

Отже, усвідомленню інтроспективного вектору щастя (який, тим не менш, направлений назовні – любити, дарувати, служити) може сприяти перехід від негативної (гріх, провина) до нейтральної (цінність, досконалість) концепції людини. Втім ігнорувати вплив зовнішніх факторів буде помилкою. Захист як складова визначення та досягнення щастя є дуже важливою. Одним з дієвих засобів захисту в контексті економічної свободи людини може слугувати ідея безумовного базового доходу – гарантовані найкращі умови для гідного людського життя. В сучасних умовах пандемії COVID-19 впровадження такої ідеї в реальність більш ніж актуально.

СТАРТОВІ ПРОЕКТИ В РОСІЇ І УКРАЇНІ

Олександр Валентинович Соловйов

Росія

Громадський рух «Основний дохід Росія Завтра»

Росія

У березні 2019 Громадський рух "Основний дохід Росія Завтра" (член Всесвітньої мережі BIEN) почав стартовий пілотний проект з виплати основного доходу.

У квітні 2019 почалися безготівкові грошові виплати на банківські картки учасників без будь-яких умов, які здійснювалися щомісяця протягом 3 місяців в трьох регіонах Росії: Москві, Московській області і Бурятії. Одержувачами стали 8 осіб: багатодітні батьки та пенсіонери. Виплати склали 5000 – 6500 рублів на місяць на людину. Джерела виплат – приватні пожертвування. Науковий партнер експерименту – Інститут соціально-економічних проблем народонаселення РАН, який розробив анкети для одержувачів основного доходу. Анонімне анкетування учасників пілота проводилося на початку і в кінці стартового проекту. Вивчався вплив основного доходу на добробут одержувачів, їх психічне і фізичне здоров'я.

Пілотний проект показав, що підтримка у вигляді основного доходу дуже значуща для малозабезпечених та багатодітних категорій населення. Результати анкетування показали, що виплати